

De ridders van koning Dagonaut

Dit is een verhaal van lang geleden, toen er nog ridders waren. Het speelt zich af in twee koninkrijken: het land van koning Dagonaut ten oosten van het Grote Gebergte en het land van koning Unauwen ten westen van het Grote Gebergte. Zo heten ook de hoofdsteden van de twee rijken: de Stad van Dagonaut en de Stad van Unauwen. Er wordt ook gesproken van een ander land, maar daarover valt nu nog niets te vertellen.

Het verhaal begint in het Rijk van Dagonaut. Eerst moet je echter iets weten van hem en van zijn ridders. Ik heb daartoe een paar stukjes overgeschreven uit een oud, oud boek.

‘Onze koning Dagonaut is een machtig koning; zijn regering wordt geprezen als verstandig en rechtvaardig en zijn rijk is groot en mooi. Er zijn heuvels en velden, vruchtbare akkers, brede rivieren en uitgestrekte wouden. In het noorden zijn bergen, en in het westen zijn nog hogere bergen. Aan gene zijde daarvan ligt het land van koning Unauwen, waar onze minstrelen mooie liederen van zingen. In het oosten en zuiden zijn geen bergen, en daarvandaan proberen soms vijanden ons land binnen te vallen, jaloers op de welvaart die er heerst. Maar nooit heeft iemand het rijk kunnen veroveren, want de ridders van de koning bewaken het goed en verdedigen het dapper. Het is goed wonen binnen onze grenzen, waar het vredig en veilig is.

Koning Dagonaut wordt gediend door vele ridders; kloeke, moedige mannen die hem helpen het rijk te regeren en er de orde te handhaven. Velen van hen zijn beroemd: wie heeft nooit gehoord van ridder Fartumar, en Tiuri de Dappere, en Ristridin van het Zuiden, om er maar enkelen te noemen? De meeste van zijn ridders heeft de koning stukken land in leen

gegeven, die ze in zijn naam moeten besturen. Ook zijn ze verplicht meteen te komen als hij hen roept, om hem te helpen met hun kracht en krijgslieden.

Er zijn ook ridders die geen land bezitten; in de eerste plaats zij die nog jong zijn, maar die later hun vaders zullen opvolgen. En dan zijn er degenen die geen bezit wensen, de Zwervende Ridders, die het land rondreizen en overal hun diensten aanbieden, die de grenzen bewaken en zich zelfs buiten het rijk begeven om dan later de koning te vertellen wat daar gebeurt.

Vele ridders zijn er in het rijk van koning Dagonaut, en toch is het niet gemakkelijk een van hen te worden. Want hij die de ridderslag wenst te ontvangen, moet bewijzen dat hij die waard is. Een zware proeftijd moet hij doormaken; eerst dienend als schildknaap bij een ervaren ridder en daarna nog een jaar bij 's konings krijgslieden. Niet alleen moet hij met wapens kunnen omgaan en kennis hebben van vele zaken, maar bovenal moet hij bewijzen dat hij trouw is en eerlijk, hulpvaardig en dapper. Ridderlijk in alle opzichten moet hij zijn.

Eens in de vier jaar, in de zomer, roept koning Dagonaut alle ridders naar zijn stad, en ze blijven daar zeven dagen. Ze vertellen hem dan hoe alles gaat in de verschillende delen van het rijk en wat ze zelf hebben gedaan en verricht.

En in die week, op Midzomerdag, worden de jongelieden die daartoe waardig bevonden zijn, plechtig door de koning tot ridder geslagen.

Een grote dag is dat! Na de ridderslag is er een dienst in de kathedraal, gevolgd door een maaltijd in het paleis. Daarna komt de schitterende optocht door de stad, waarin alle ridders meerijden, in volle wapenrusting, met schilden en banieren, de nieuwe jonge ridders voorop. Van heinde en ver komen de mensen om dat te zien. Dan wordt er een groot feest gehouden, niet alleen in het paleis, maar overal in de stad. Er is kermis op het marktplaatsje, overal wordt muziek gemaakt en in alle straten wordt gedanst en gezongen, eerst in zonneshijn en la-

ter bij het licht van honderden fakkels. De volgende dag roept de koning zijn ridders ter vergadering bijeen, en de nieuwe jonge ridders mogen daar voor het eerst bij zijn. En de dag daarop doen ze mee aan een groot toernooi, dat voor velen het hoogtepunt is van de week. Nooit ziet men zoveel pracht en praal, zoveel moed en behendigheid bij elkaar.

Maar vóór al deze glansrijke dagen hebben de nieuwe jonge ridders hun laatste proef moeten doorstaan. De vierentwintig uren voor hun ridderslag moeten ze vasten – niets eten en drinken mogen zij. En de nacht moeten ze wakend doorbrengen in de kleine kapel buiten de muren van de stad. Daar liggen hun zwaarden voor het altaar, en zichzelf, in witte gewaden gekleed, knielen neer en bezinnen zich op de grote taak die voor hen ligt. Ze nemen zich voor als Dagonauts ridders hun koning trouw te dienen; en zijn rijk, dat hun vaderland is. Ze beloven zichzelf altijd eerlijk en behulpzaam te zijn, en te strijden voor wat goed is.

De hele nacht moeten ze waken en denken, en bidden om kracht voor hun taak. Ze mogen niet slapen of praten, en niet luisteren naar een stem uit de buitenwereld, totdat ze om zeven uur in de morgen door een afvaardiging van ridders worden gehaald om voor de koning geleid te worden.

Dit verhaal begint op zo'n nacht, in de kleine kapel op de heuvel buiten de Stad van Dagonaut. Vijf jongelieden doorwaakten daar de nacht voordat ze tot ridder zouden worden geslagen: Wilmo, Foldo, Jioesipu, Arman en Tiuri. Tiuri was de jongste van hen; hij was pas zestien jaar.

EERSTE DEEL

De opdracht

1 De nachtwake in de kapel

Tiuri lag geknield op de stenen vloer van de kapel en staarde naar de bleke vlam van de kaars die voor hem stond.

Hoe laat zou het zijn? Hij moest ernstig nadenken over de plichten die hij zou hebben als hij eenmaal ridder was, maar zijn gedachten dwaalden telkens af. Soms dacht hij zelfs helemaal niet. Hij vroeg zich af of zijn vrienden hetzelfde voelden.

Hij keek naar opzij, naar Foldo en Arman, naar Wilmo en Jioesipu. Foldo en Wilmo tuurden naar hun kaarsen, Arman had zijn gezicht in zijn handen verborgen. Jioesipu zat recht op en staarde naar boven, maar plotseling veranderde hij van houding en keek Tiuri recht in het gezicht. Ze bleven elkaar een poosje aankijken; toen wendde Tiuri zijn hoofd af en richtte zijn ogen weer op de kaars.

Waar zou Jioesipu aan denken?

Wilmo bewoog zich en maakte een krassend geluid met zijn schoen op de vloer. De anderen keken allemaal tegelijk zijn kant uit. Wilmo boog zijn hoofd alsof hij zich schaamde.

Wat is het stil, dacht Tiuri even later. Zo stil is het in mijn leven nooit geweest. Ik hoor alleen onze ademhaling, en misschien, als ik goed luister, het kloppen van mijn eigen hart...

De vijf jongelieden mochten niet met elkaar praten, geen woord mochten ze zeggen, de hele nacht. En met de buitenwereld mochten ze helemaal geen verbinding hebben. Ze hadden zelf de deur van de kapel op slot gedaan en morgenochtend, om zeven uur, zouden ze hem weer openen, als de ridders van koning Dagonaut hen kwamen halen.

Morgenochtend! Tiuri zag de feestelijke optocht voor zich: de ridders op hun mooi opgetuigde paarden, de kleurige schilden en de wapperende banieren. Zichzelf zag hij ook, gezeten op een vurig paard, gehuld in een blinkend harnas, met helm en wuivende vederdos.

Hij schudde dit beeld van zich af. Hij moest niet denken aan de uiterlijke dingen van het ridderschap, maar zich voorne- men trouw en eerlijk, dapper en hulpvaardig te zijn.

Het kaarslicht deed pijn aan zijn ogen. Hij keek naar het altaar, waar de vijf zwaarden klaarlagen. Erboven hingen de schilden; ze glansden in het flakkerende licht van de kaarsen.

Morgen zullen er twee ridders zijn die hetzelfde wapen voe- ren, dacht hij, vader en ik. Zijn vader heette ook Tiuri, ‘de Dappere’ werd hij genoemd. Zou hij nu wakker liggen en den- ken aan zijn zoon? Ik hoop, dacht Tiuri, dat ik net zo’n goed ridder zal worden als hij.

Even later kwam er een nieuwe gedachte bij hem op. Stel je voor dat er nu iemand op de deur klopt! We zouden dan niet open mogen doen. Hij herinnerde zich iets wat ridder Fartumar, wiens schildknaap hij was geweest, hem eens had verteld. Toen die de nacht voor zijn ridderslag waakte in de ka- pel, werd er plotseling hard op de deur gebonsd. Hij was daar toen met drie vrienden, maar geen van allen hadden ze open- gedaan. Gelukkig maar, want later bleek dat het een dienaar van de koning was geweest, die hen op de proef wilde stellen.

Tiuri keek weer naar zijn makkers. Ze zaten nog in dezelfde houding. Het was zeker al na middernacht. Zijn kaars was bij- na opgebrand; hij was de kortste van de vijf. Misschien kwam dat doordat hij het dichtst bij een raam zat. Het tochtte hier, hij voelde telkens een koude luchtstroom langs zich gaan. Als mijn kaars uit is, steek ik geen nieuwe aan, dacht hij. Het leek hem prettiger in het donker te zitten, zodat de anderen hem niet konden zien. Hij was niet bang dat hij in slaap zou vallen.

Sliep Wilmo? Nee, hij bewoog zich.

Ik waak niet op de goede manier, dacht Tiuri. Hij vouwde zijn handen en vestigde zijn ogen op het zwaard, dat hij alleen voor een goede zaak zou mogen gebruiken. Hij sprak bij zich- zelf de woorden die hij de volgende dag tot koning Dagonaut zou zeggen. ‘Ik beloof als ridder u trouw te dienen, en evenzo al uw onderdanen, en ook iedereen die mijn hulp inroept. Ik beloof...’

Toen werd er op de deur geklopt – zacht, maar heel goed hoorbaar. De vijf jongelieden hielden hun adem in, maar ze bleven onbeweeglijk zitten.

Weer werd er geklopt.

De jongelieden keken elkaar aan, maar ze spraken geen woord en verroerden zich niet.

Ze hoorden dat er aan de knop van de deur werd gedraaid. Daarna klonk er het geluid van voetstappen die langzaam wegstierven.

Ze slaakten een zucht, alle vijf tegelijk.

Nu is het gebeurd, dacht Tiuri. Het was vreemd, maar hij had het gevoel dat hij daar op gewacht had, al de tijd die hij had gewaakt. Zijn hart bonsde zo luid, dat het hem voorkwam dat de anderen het ook moesten horen. ‘Kom, blijf kalm,’ zei hij tot zichzelf. ‘Misschien was het een vreemdeling die niet wist dat wij hier waken, of iemand die ons wilde plagen, of op de proef stellen...’

Toch bleef hij gespannen wachten of hij weer iets hoorde. Zijn kaars vlamde even heel helder op, en doofde toen uit, met een zacht sissend geluid. Nu zat hij in het donker.

Hij wist niet hoeveel tijd er voorbij was gegaan, toen hij boven zijn hoofd een zacht gerucht hoorde. Het was alsof iemand met zijn nagels tegen het raam kraste!

En toen hoorde hij een stem, zacht als een ademtocht, die zei: ‘In Gods naam, doe de deur open!’

2 Het verzoek van een onbekende

Tiuri ging rechtop zitten en keek naar het raam. Hij zag niets – geen schaduw – zodat hij zou kunnen denken dat hij het zich had verbeeld. Was dat maar zo! Hij kon tóch niet doen wat die stem had gevraagd, al had het nog zo dringend geklonken. Hij verborg zijn gezicht in zijn handen en probeerde alle gedachten uit zijn geest te bannen.

Maar nogmaals hoorde hij de stem, heel duidelijk, al was het niet meer dan een gefluister: 'In Gods naam, doe open!'

Het klonk haast nog dringender dan eerst.

Tiuri keek naar zijn vrienden. Die zagen eruit alsof ze niets gehoord hadden. Maar hij had het wel gehoord! 'In Gods naam, doe open!'

Wat nu? Hij mocht de deur niet openen... maar als het nu eens een mens was die in nood verkeerde, een vluchteling die een vrijplaats* zocht?

Hij luisterde. Het was weer stil. De stem klonk echter nog na in zijn oren; hij zou die nooit kunnen vergeten. O, waarom moest dit juist nu gebeuren? Waarom moest juist hij die smeekbede horen? Hij mocht er niet op antwoorden, maar hij zou zich niet gerust voelen voordat hij het toch had gedaan.

Hij aarzelde. Toen nam hij een besluit. Zachtjes stond hij op, met moeite, want hij was stijf geworden van het lange knielen op de kille grond. Hij begon, tastend langs de muur, in de richting van de deur te sluipen. Nu en dan keek hij om naar zijn vrienden. Hij geloofde niet dat ze iets gemerkt hadden – of ja, toch, Arman keek zijn kant uit. Maar Arman zou hem nooit verraden.

Het scheen eindeloos lang te duren voordat hij in het voorportaal gekomen was. Nog eenmaal wierp hij een blik achterom: naar zijn vrienden, naar het altaar en de schilden erboven, naar het licht der vier kaarsen en daaromheen de donkere schaduwen tussen de zuilen en in de gewelven. Toen liep hij door het kleine voorportaal naar de deur en legde zijn hand op de sleutel.

Als ik opendoe, dacht hij, heb ik de regels verbroken. Dan mag ik me morgen niet tot ridder laten slaan.

Hij draaide de sleutel om, opende de deur op een kier en keek naar buiten.

Op de drempel stond een man, gehuld in een wijde pij, met de kap over zijn hoofd getrokken. Tiuri kon zijn gelaatstrekken

* vrijplaats: toevluchtsoord in kerk of klooster

niet onderscheiden, daar was het te donker voor. Hij deed de deur wat verder open en wachtte zwijgend tot de ander iets zou zeggen.

‘Dank u!’ fluisterde de onbekende.

Tiuri bleef zwijgen.

De onbekende wachtte een ogenblik en zei toen, nog steeds fluisterend: ‘Ik vraag uw hulp; het gaat om een zaak van leven of dood!’ Toen Tiuri geen antwoord gaf, ging hij voort: ‘Wilt u mij helpen...? Wilt u mij helpen?’ herhaalde hij. ‘Mijn hemel, waarom zegt ge niets?’

‘Hoe kan ik u helpen?’ fluisterde Tiuri. ‘Waarom komt u hier? Weet u niet dat ik morgen tot ridder geslagen zal worden en dat ik met niemand spreken mag?’

‘Dat weet ik,’ antwoordde de onbekende. ‘Daarom kom ik juist hier.’

‘U had beter ergens anders heen kunnen gaan,’ fluisterde Tiuri boos. ‘Nu heb ik de regels overtreden, en kan dus morgen niet de ridderslag ontvangen.’

‘U zult de ridderslag juist echt verdiend ontvangen,’ zei de onbekende. ‘Een ridder moet toch helpen als het hem gevraagd wordt? Kom naar buiten, dan zal ik u vertellen wat u voor me moet doen. Vlug, vlug, er is niet veel tijd!’

Wel ja, dacht Tiuri, ik heb toch al gesproken en de deur opengedaan – waarom zou ik niet de kapel uitgaan ook?

De onbekende pakte zijn hand en voerde hem mee, langs de buitenmuur van de kapel. Zijn hand voelde benig en rimpelig aan, de hand van een oude man. Zijn stem klinkt ook oud, dacht Tiuri. Wie zou hij zijn?

De onbekende bleef staan bij een kleine nis. ‘Laten we ons hier verschuilen,’ fluisterde hij, ‘en zacht praten, zodat niemand ons kan horen.’ Toen ze in de nis stonden, liet hij Tiuri’s hand los en vroeg: ‘Hoe heet u?’

‘Tiuri,’ antwoordde de jongeling.

‘Ach Tiuri, jou zal ik kunnen vertrouwen.’

‘Wat wilt u van me?’ vroeg Tiuri.

De onbekende boog zich naar hem toe en fluisterde: ‘Ik

heb hier een brief, een heel belangrijke brief. Ik kan wel zeggen dat het welzijn van een heel koninkrijk ervan afhangt. Een brief voor koning Unauwen.'

Koning Unauwen! Tiuri had veel van hem gehoord. Hij regeerde over het land ten westen van de bergen en er werd van hem gesproken als een edel en rechtvaardig vorst.

'Deze brief moet bij de koning gebracht worden,' zei de onbekende. 'Zo vlug mogelijk.'

'U wilt toch niet...' begon Tiuri ongelovig.

'Degene die de brief zal brengen, is de Zwarte Ridder met het Witte Schild,' viel de onbekende hem in de rede. 'Hij is op het ogenblik in de herberg Yikarvara in het bos. Nu vraag ik jou of je de brief bij hem wilt brengen. Ik kan het zelf niet doen; ik ben oud en vijanden achtervolgen mij.'

'Waarom vraagt u het niet aan een ander?' zei Tiuri. 'De stad is vol ridders; mensen genoeg die u vertrouwen kunt.'

'Aan geen van die ridders kan ik het vragen,' antwoordde de onbekende. 'Zij lopen te veel in het oog. Zei ik je niet dat er overal vijanden zijn? In heel de stad liggen spionnen op de loer, hopen de brief te kunnen roven. Nee, een beroemd ridder kan ik niet gebruiken. Ik heb iemand nodig die onbekend is en niet opvalt. Maar tegelijkertijd moet ik hem deze brief durven toevertrouwen. Ik zoek iemand die een ridder is, en toch geen ridder is! Jij bent degene die ik moet hebben: jij bent waardig bevonden morgen de ridderslag te ontvangen, maar je bent ook jong en hebt nog niet van je doen spreken.'

Tegen deze woorden kon Tiuri niets inbrengen. Hij probeerde weer de gelaatstreken van de onbekende te onderscheiden, maar dat lukte hem niet. 'Is die brief van groot belang?' vroeg hij toen.

'Van niet te schatten zo groot belang!' fluisterde de onbekende. 'Kom, aarzel niet langer,' ging hij met trillende stem verder. 'Zo verlies je te veel tijd! Hier vlakbij, achter de kapel, staat een paard in de wei; als je dat neemt kun je in drie uur bij de herberg zijn – als je hard rijdt, kun je het wel vlugger doen. Het is nu ongeveer kwart over één. Je kunt om zeven uur hier

terug zijn, als je gehaald wordt om voor koning Dagonaut te verschijnen. Alsjeblieft, doe wat ik je vraag!’

Tiuri voelde dat hij niet kon weigeren. De regels die een aanstaand ridder te volgen had waren belangrijk, maar dit beroep op zijn hulp was nog belangrijker.

‘Ik zal het doen,’ zei hij. ‘Geef u mij de brief en zeg me hoe ik de herberg kan vinden.’

‘Dank!’ verzuchtte de onbekende en vlug fluisterend vervolgde hij: ‘De herberg heet Yikarvara. Weet je het jachthuis van koning Dagonaut? Daarachter gaat een smalle weg in noordwestelijke richting. Rijd die af totdat je bij een open plek in het bos komt. Twee paden lopen vandaar verder; sla het linkerpad in en dan kom je er vanzelf. Wat de brief betreft: beloof me op je riddereer die te behoeden als je eigen leven en hem aan niemand te geven dan aan de Zwarte Ridder met het Witte Schild.’

‘Ik ben nog geen ridder,’ zei Tiuri, ‘maar als ik het was, zou ik het beloven op mijn riddereer.’

‘Goed. Als iemand je de brief zou willen ontroven, moet je hem vernietigen, maar niet voordat het werkelijk nodig is. Begrepen?’

‘Begrepen,’ zei Tiuri.

‘En onthoud dit goed: als je bij de Zwarte Ridder met het Witte Schild bent gekomen, moet je hem vragen: *Waarom is uw schild wit?* Dan zal hij antwoorden: *Omdat in wit alle kleuren zijn.* Daarna zal hij je vragen: *Waar kom je vandaan?* Jij moet dan antwoorden: *Ik kom van ver.* Pas daarna mag je hem de brief overhandigen.’

‘Het wachtwoord,’ mompelde Tiuri.

‘Juist, het wachtwoord. Weet je nu precies wat je doen moet?’

‘Ja, heer,’ zei Tiuri. ‘Geef u me de brief maar.’

‘Nog één ding,’ zei de onbekende. ‘Wees voorzichtig; let goed op of je niet gevolgd wordt. Hier is de brief; zorg er goed voor.’

Tiuri nam de brief aan. Die was plat en niet groot en hij

voelde dat er zegels op zaten. Voorzichtig borg hij hem onder zijn hemd, op zijn borst.

‘Kun je hem niet verliezen?’ vroeg de onbekende.

‘Nee,’ zei Tiuri, ‘zo wordt hij veilig bewaard.’

De onbekende greep zijn handen en drukte die. ‘Ga dan,’ zei hij. ‘God zegene je!’ Toen liet hij Tiuri’s handen los, draaide zich om en liep weg. Even daarna was er niets meer van hem te bekennen.

Tiuri wachtte een ogenblik en liep toen stil en vlug de andere kant op. Hij keek even naar de zwak verlichte ramen van de kapel, waar zijn vrienden nog waakten voor het altaar. ‘Kom,’ zei hij tot zichzelf, ‘ik moet opschieten.’

En hij ging op zoek naar de wei waar een paard klaar moest staan.

3 *De tocht naar de herberg*

Het was een mooie zomernacht; in de lucht schitterden vele sterren. Achter de kapel vond Tiuri inderdaad een paard. Het was vastgebonden aan een hek en had teugels noch zadel.

Gelukkig heb ik wel eens eerder een niet opgetuigd paard bereden, dacht Tiuri, terwijl hij met enigszins bevende vingers het touw begon los te maken. Het was jammer dat hij zijn mes niet bij zich had, want het touw zat vast met vele knopen. Hij had helemaal geen wapens bij zich; die lagen in de kapel.

Het paard liet een zacht gehinnik horen, dat in de stilte echter zeer luid klonk. Tiuri keek om zich heen. Nu zijn ogen wat aan het donker gewend waren, zag hij een gebouw, niet ver van hem vandaan – waarschijnlijk de boerderij waar het weiland bij hoorde.

Eindelijk had hij het touw los.

‘Kom,’ fluisterde hij tegen het paard. ‘Ga mee.’

Het dier hinnikte weer. Een hond begon te blaffen en enkele ogenblikken daarna ging er in de boerderij een lichtje aan.